

Onderwijstijdverlenging in Goes

Levensrecht leren brengt leerlingen verder

In Goes gaan kinderen van drie basisscholen vrijwillig én met veel plezier na de gewone les nog drie uur per week naar school. Tijdens deze onderwijstijdverlenging (OTV) leren ze die dingen die ze nog moeilijk vinden: woorden spellen, rekenen of begrijpend lezen.

Ik vond de OTV super, want ik vond klok kijken zo moeilijk. Door de OTV niet meer.

Leerling van de Holtkampschool

De groepsleerkracht of intern begeleider op de school maakt een selectie van leerlingen op grond van gegevens uit het leerlingvolgsysteem van CITO. Daarbij kijkt ze naar de toetsen op het gebied van rekenen, taal en lezen. Les krijgen op de OTV is geen straf: het is juist een kans. Kinderen gaan naar de OTV-klas als de groepsleerkracht denkt dat de lessen het kind kunnen helpen. Ze vraagt toestemming aan het kind en zijn ouders en brengt dan de gegevens naar de OTV-leerkracht. Die bekijkt dan met het kind wat er allemaal goed gaat en wat minder goed. Ze vraagt hoe het kind graag leert. Zo stellen ze samen een doel op. Het doel moet goed haalbaar zijn, zodat het kind een succeservaring rijker wordt en daardoor meer zelfvertrouwen zal krijgen. “De leerlingen voelen zich snel op hun gemak hier in de groep,” geeft Francien Maljaars aan. Zij is OTV-leerkracht op de Prinses Ireneschool. “Het is een kleine, hechte groep. Ze zijn oprecht blij voor elkaar als een kind iets lukt en geven elkaar complimentjes.”

Cadeautje

Kinderen zijn niet verplicht deel te nemen aan de OTV-lessen. De lessen zijn vrijwillig en gratis. Het is een cadeautje voor alle kinderen die mogen deelnemen. Ze krijgen meer onderwijs in kleine

groepen, helemaal op maat, voor betere kansen in de toekomst. De OTV-klassen bestaan uit maximaal vijftien leerlingen, zodat er voor elk kind voldoende aandacht is. “De OTV is bedoeld voor leerlingen uit de groepen 5 tot en met 8 die leerpotentie hebben, maar onderpresteren,” legt Francien Maljaars uit. “Ze kunnen het dus wel, maar het wil niet helemaal lukken. Soms ligt het probleem bij rekenen, soms bij taal of spelling.”

Anders dan anders

De OTV-lessen zijn geen gewone lessen. “De kinderen leren hier op een andere manier dan anders: levensrecht leren, noemen we het,” vertelt Francien. “Ze leren waarom ze moeten leren rekenen. Bijvoorbeeld bij het moestuinproject moesten we zaden kopen in de winkel. Daarna moesten we uitrekenen hoe groot de plantvakken moesten worden. Of bij taal: gebruiksaanwijzingen lezen, recepten. We werken ook samen met het CIOS (Sport OTV) en daar mochten de kinderen uitrekenen hoeveel liter water er over de rand ging bij het maken van bommetjes in het zwembad.” De kinderen leren dus vanuit de praktijk en ze leren waar ze de kennis voor kunnen gebruiken. Zo krijgen de kinderen meer motivatie en blijft de kennis ook beter hangen.

Inhoud

- 2 Korte historie OTV
- 3 “Een gouden insteek”
- 4 Wat je beleeft, dat onthoud je

Vertrouwde omgeving

De OTV-lessen vinden plaats op de eigen school. Misschien niet in het eigen klaslokaal, maar wel in een vertrouwde omgeving. De OTV-lessen worden gegeven door speciaal hiervoor aangestelde en opgeleide leerkrachten. Omdat er in de OTV-lessen wordt gewerkt aan de eigen leerdoelen van de leerlingen, moet de leerkracht steeds zelf nieuwe opdrachten verzinnen vanuit de praktijk, om zo het levensecht leren in de praktijk te brengen. En dat is een leuke uitdaging. De leerkrachten worden geholpen door een onderwijsassistent. De onderwijsassistent vangt ook de kinderen op na schooltijd, voordat de OTV-lessen beginnen.

Concentratie

De reguliere groepsleerkrachten zien dat hun leerlingen graag naar de OTV-lessen gaan. De OTV-lessen zijn een training in concentratie en dat kunnen ze soms ook vasthouden in de gewone lessen. Omdat de OTV-lessen geen verlengde zijn van de gewone lessen, bijt het elkaar niet. Francien heeft ongeveer vijf keer per jaar overleg met de groepsleerkracht van elk kind. Ze spreken

dan samen de talenten van het kind door en het thema waar aan zal worden gewerkt. Na ieder blok bespreekt Francien met de groepsleerkracht de resultaten van de OTV-lessen en het nieuwe thema. Bij bijzonderheden kan zij natuurlijk altijd de groepsleerkracht aanspreken en andersom.

Rapport

Ook de ouders geven aan dat hun kinderen graag naar de OTV komen en zij constateren dat de kinderen door de OTV-lessen meer zelfvertrouwen krijgen. Dat de kinderen betere resultaten op hun CITO-toetsen halen, schrijven de ouders vol vertrouwen aan OTV toe. Ook de kinderen zelf merken verschil door de OTV-lessen. "Je doet leuke dingen en je hebt eigenlijk niet door dat je leert," zegt een leerlinge. De vorderingen van de leerlingen zijn natuurlijk niet alleen toe te schrijven aan de OTV-lessen. Maar de kinderen lijken wel meer open te staan voor leren en zij ervaren zelf dat ze betere resultaten halen: "Je gaat het beter snappen en dat is leuk. Dat merk je ook aan je rapport."

Uitreiking

Die middag, 22 januari 2013, wordt het blok lessen op het CIOS afgesloten. De ouders van de kinderen zijn uitgenodigd om de uitreiking van de certificaten bij te wonen. "De lijntjes met de ouders zijn kort," vertelt Francien. "Ze mogen altijd komen kijken tijdens de OTV-lessen. We hebben nieuwsbrieven voor ze en we nodigen ze regelmatig uit voor een activiteit."

De hele groep loopt naar het CIOS. Daar worden we al opgewacht door juf Nicole en stagiair Jordy. In een klaslokaal krijgen we een korte diashow te zien van alle activiteiten, waarna de kinderen stuk voor stuk mogen vertellen wat zij het leukst vonden om te doen. Hierna gaat de hele groep naar een hal in Sportpunt Zeeland. Ouders mogen ook meedoen. "Oor op rood", roept juf Nicole door de hal, waarna iedereen met zijn hoofd op een rode lijn op de grond ligt. En daarna nog een aantal keer met andere kleuren en andere lichaamsdelen: iedereen rent door elkaar. Daarna pakt Jordy een grote parachute. Iedereen krijgt een nummer: één of twee. Waarna rekensommetjes aangeven wie onder de parachute door moet lopen naar de andere kant: 4x4-15 bijvoorbeeld. Na alle spelletjes komt het officiële gedeelte. De kinderen krijgen een persoonlijke toespraak van juf Francien en een certificaat waarop staat aan welk leerdoel het kind heeft gewerkt. De kinderen zijn super trots en de ouders, juf Francien en Cynthia niet minder.

Juf Cynthia

Cynthia de Blaeij is klassenassistente bij de OTV-klas op de Prinses Ireneschool. Wat vindt zij leuk aan de OTV-lessen? "Dat je kinderen echt ziet groeien. Als ze zeggen: 'Ik snap het nu', vind ik dat geweldig. Ik vind het leuk dat ik ze daarbij kan helpen. Dat ik een band met de leerlingen opbouw, vind ik ook fijn."

Korte historie van OTV in Goes

Eind juli 2009 hebben de basisscholen 't Noorderlicht en Prinses Irene (beide Alpha Scholengroep), de Holtkampschool (Prisma-scholen), de VO-scholen Ostrea Lyceum, Pontes Scholengroep en Edudelta én de gemeente Goes samen een subsidieverzoek ingediend voor onderwijstijdverlenging binnen de Regeling Onderwijstijdverlenging (OTV) van het ministerie van OCW. Deze subsidieaanvraag werd toegekend en het OTV-project kon van start. In het voorjaar van 2010 verscheen er een algemeen projectplan voor het vier jaar durende project in de gemeente Goes. Dit projectplan is jaarlijks uitgewerkt in een uitvoeringsplan.

In de zomer van 2013 loopt de subsidie vanuit het ministerie af. Maar de deelnemende partijen vinden de OTV zo waardevol, dat ze er op eigen kracht en met eigen middelen mee door willen gaan. Gedurende het traject is ook Kibeo aangesloten en waarschijnlijk zal Nobego (openbaar basisonderwijs Goes) zich ook bij de OTV-groep aansluiten en investeren in levensecht leren. RPCZ heeft de leiding over het project.

Ik ben nu beter in het omzetten van een breuk. Handig voor het voortgezet onderwijs.

Leerling van de Holtkampschool

Wethouder Jo-Annes de Bat, gemeente Goes

OTV gaat uitval op het VO tegen

Ik wil niet nog een keer meedoen aan de OTV, omdat ik denk dat ik het nu wel snap en dat het mij in de klas wel gaat lukken.

Leerling van de Holtkampschool

Wethouder Jo-Annes de Bat steekt meteen van wal: “De gemeente Goes is begonnen aan het OTV-project om kinderen die dat nodig hebben extra begeleiding en ondersteuning te geven. Het project is vanuit het rijk gelanceerd als experiment om te kijken of extra aandacht loont. Binnenkort loopt de subsidieperiode af. Wij willen als gemeente graag doorgaan met het project, omdat we de resultaten nuttig en waardevol vinden.”

Met plezier naar school

“Het klopt dat de resultaten niet meteen blijken uit de cijfers,” geeft de wethouder toe, “maar die resultaten zie je wel in de ontwikkeling die het kind doormaakt. Wat dit traject met een kind doet; daar gaat het ons om. Om dat verschil te zien, hoef je maar even met een leerkracht te praten. Een leerling is van een stil, verlegen en onzeker kind actiever, zekerder en vrolijker geworden. Bovendien gaat het nu met plezier naar school. En het heeft op een leuke manier geleerd beter te rekenen en te schrijven. Niet alles is SMART te formuleren, niet alles is in een statistiek te vangen. Soms helpen vreemde ogen, een andere insteek, een andere manier van leren.”

Noodzakelijk

OTV geeft kinderen meer plezier in de klas, meer zelfvertrouwen en op de lange termijn kan dat doorwerken in het voortgezet onderwijs is het

idee. “We zijn ervan overtuigd dat de OTV uitval op de middelbare school tegengaat,” geeft de wethouder aan. “Daarom vindt de gemeente het ook zo belangrijk dit project breed op te zetten, in samenwerking met de basisscholen, het voortgezet onderwijs en het CIOS. We hopen dat ook het openbaar basisonderwijs meedoet aan het project, want dan zijn de drie grote onderwijskoepels in Goes vertegenwoordigd.”

De gemeente geeft subsidie aan het project en zal OTV blijven ondersteunen, omdat ze ervan overtuigd is dat het project noodzakelijk is. “Als gemeente kijken we mee, houden we contact met de scholen en blijven we betrokken. We hebben geen einddatum gesteld aan het subsidiëren van de OTV-lessen vanuit de gemeente Goes. We zullen elk jaar, halverwege het schooljaar, evalueren hoe het is gegaan en de vraag beantwoorden of de subsidie wordt voortgezet in het volgende schooljaar.”

Rinus Voet, voorzitter College van Bestuur Prisma-scholen

“Een gouden insteek”

Prisma-scholen is ook betrokken bij de OTV in Middelburg (Brede School Academie) en de Zomerschool in Vlissingen. Rinus Voet is penvoerder (het eerste aanspreekpunt) bij het project OTV in Goes. “We kregen alle ruimte van het ministerie bij het ontwikkelen van de OTV. Nu eens geen kaders en richtlijnen, maar ontdekkend aan de slag. Het hoefde niet te lukken. Maar het lukte wel.”

“Met de OTV blijven de leerlingen gewoon in hun eigen klas, maar krijgen ze extra les na schooltijd van een leerkracht van de eigen school. De lessen zijn niet meer van hetzelfde, maar ze worden op een andere manier gegeven. Levensrecht leren noemen we dat,” legt Rinus Voet uit. Eigen leerkrachten zijn bijgeschoold om les te mogen geven aan de OTV-leerlingen. Daarbij krijgen ze ondersteuning door onderwijsassistenten van Kibeo. Ook deze mensen zijn speciaal geschoold door het RPCZ.

Samenwerking

Bij OTV in Goes is de samenwerking tussen de verschillende onderwijsinstellingen heel belangrijk. Als voorbeeld haalt Rinus Voet de lessen op het CIOS aan, waar sport wordt gekoppeld aan reken- of taallessen. “Een gouden insteek,” zegt hij enthousiast. Zo mochten de kinderen een keer al zwemmend uitrekenen hoeveel water er in het zwembad zit en leren over liters, deciliter en centiliter. Of woorden opvissen door een duik in het bad vol schuimrubberen blokken en daarmee een zin maken. Maar er zaten ook woordkaarten tussen die niet goed waren gespeld: deze woorden mochten de kinderen niet gebruiken. In het restaurant van Sportpunt Zeeland lagen enveloppen met

rekenopdrachten. Bijvoorbeeld: maak gebruik van de menukaart en zoek uit wat je kunt kopen van een bepaald bedrag. Tussen de rekenopdrachten door waren de kinderen ober en bedienden ze de klanten in het restaurant.

Positief effect

Waarom doorgaan met OTV? Uit de cijfers van TIER (het Top Institute for Evidence Based Education Research dat voor het ministerie van OCW onderzoekt of onderwijstijdverlenging echt werkt) blijkt niet overduidelijk dat de OTV een gunstig effect heeft. Rinus Voet: “Nee, dat klopt en toch ben ik overtuigd van het positieve effect van de OTV-lessen. De effecten zijn niet in cijfers hard te maken, maar als je naar het welbevinden van de leerlingen kijkt, kun je niet anders dan positief zijn. De kinderen hebben weer zin in school, ze hebben meer zelfvertrouwen gekregen, ze hebben plezier in de lessen. ‘Mijn kind gaat weer met plezier naar school’, zei een ouder tegen me. Daar doen we het voor. En ik steek mijn hand ervoor in het vuur dat deze OTV-kinderen straks op de middelbare school ook minder problemen zullen hebben. Daarom hoop ik bovendien dat de lessen levensrecht leren ook steeds meer worden gebruikt in de gewone klassen.”

Wij gingen met de OTV naar de Tropical Zoo. Wij gingen daar heen omdat we het over de dieren hadden, hoe ze leefden, wat hun leefomgeving was en om meer informatie over de dieren te weten. En we hebben van alles heel veel geleerd en het was ondertussen heel leuk!

Leerling van de Holtkampschool

Elly Brand, bestuurder Kibeo Sandra Geuze, pedagogisch medewerker Holtkampschool

Wat je beleeft, dat onthoud je

De leerkrachten die de OTV-lessen in Goes verzorgen, werken samen met pedagogisch medewerkers van Kibeo. Wat Elly Brand (bestuurder van Kibeo) betreft, krijgt deze samenwerking een vervolg.

Een pedagogisch medewerker is er vooral voor het welbevinden van de leerlingen (spelend leren), een onderwijsassistent ondersteunt de leerkracht bij de lessen, vanuit de didactiek.

Kibeo is door de schoolbesturen benaderd in verband met de OTV. Want al snel bleek dat bij levensecht leren meer nodig is dan een leerkracht. Daarom waren de schoolbesturen op zoek naar pedagogische medewerkers. Sandra Geuze is de pedagogisch medewerker bij de OTV-lessen op de Holtkampschool. "Ik ben er voor het sociale deel in de klas," legt Sandra uit, "voor het welbevinden van de kinderen. Ik sta misschien net iets dicht bij de kinderen dan de leerkracht. Ik ben er al wanneer de leerkracht nog even wat afrondt in haar reguliere groep, ik vang ze op na de gewone schooltijd. Daardoor hoor ik hun verhalen en belevenissen en weet dan vaak ook of er gevoelens of emoties zijn die van invloed kunnen zijn op de motivatie van het kind die middag. Ik vind het fijn die extra aandacht te geven, hun talent naar boven te halen, ze een goed gevoel over zichzelf te geven."

Spelelement

Elly Brand wil de rol van Kibeo ten behoeve van het onderwijs versterken. "De samenwerking tussen onze kinderopvangorganisatie en het onderwijs is nieuw. De pedagogische rol van onze medewerkers kan de didactische rol van de leerkrachten versterken."

"Samen met de leerkracht zet ik de lessen in elkaar," vertelt Sandra. "Levensecht leren vraagt om een andere manier naar de lessen te kijken. Waar de leerkracht kijkt naar wat de kinderen kunnen leren, kijk ik net iets meer naar het spelelement. Levensecht leren betekent dat je de les op een andere manier benadert, vanuit vrij denken. Daar ben ik voor opgeleid. Die andere kijk neem ik mee naar de OTV."

"Tijdens de les doe ik soms even niets, terwijl de

leerkracht uitleg geeft," legt Sandra uit. "Dat geeft me de tijd de kinderen te observeren: wat gebeurt er in de klas, hoe kijken de kinderen? Later geef ik mijn bevindingen door aan de leerkracht."

Investeren

Levensecht leren kost wel meer tijd, geeft Sandra toe. "Maar de goede ideeën kunnen we van elkaar overnemen. Bovendien wordt het steeds makkelijker naarmate je er meer ervaring in hebt. En je kunt dingen hergebruiken. Ook daarom zijn we erg blij dat de OTV een vervolg krijgt. Anders was de expertise die we nu hebben opgebouwd gewoon weg geweest. Doodzonde."

Elly Brand: "Om de opgebouwde expertise niet verloren te laten gaan, hebben wij besloten zelf ook te investeren in de OTV om het levensecht leren een vervolg te geven. Wij kunnen van het onderwijs leren methodisch te werken. Waar wij spelend leren en vooral letten op het welbevinden, werken zij met leerdoelen en hoe die te bereiken. Wij hebben nu geen leerdoelen, maar dat zou wel kunnen. Dat maakt dit project zo interessant voor ons."

Op weg naar kindcentra

Vanwege de bewezen meerwaarde ("Wat je beleeft, dat onthoud je") verwacht Elly dat levensecht leren steeds meer een onderdeel zal uitmaken van het reguliere onderwijs. "Wij zijn op weg naar integrale kindcentra: een plek waar een kind van 's morgens vroeg tot 's middags verblijft en waar het niet alleen les krijgt, maar ook sport, muziek leert, schildert et cetera. In kindcentra komen kinderopvang en onderwijs samen. We zitten nog in een oriënterende fase, waarbij we ondersteuning krijgen van het RPCZ."

Tijdens het tweede blok was het thema 'beroepen'. Er is een journalist op bezoek geweest, de kinderen zijn naar de brandweerkazerne geweest en hebben een fotoworkshop gevolgd. De kinderen hadden zelf als wens opgegeven dat ze graag een keer naar een pizzabakker wilden. Dat is ook gebeurd en dit heeft zelfs de PZC gehaald.

Voor alle kinderen

De vader en moeder van Tiruni (9 jaar) en Tihani (10 jaar) staan te stralen naast hun dochters. Ze zijn erg blij met de OTV-lessen. "De kinderen komen altijd met leuke verhalen thuis en we zien dat hun resultaten verbeteren," zegt de vader. "De kinderen gaan heel graag." "Eerst dacht ik dat de kinderen naar de OTV-lessen gingen, omdat ik zelf niet zo goed Nederlands spreek," geeft de moeder van Tiruni en Tihani aan, "maar er zitten helemaal niet alleen maar kinderen van buitenlandse ouders in de OTV-groep. Ze doen zulke leuke dingen." "Ja, spelend leren," noemt de vader het. "En daarbij krijgen ze de aandacht die ze nodig hebben en leren ze te focussen. Daar hebben ze ook veel aan in de gewone lessen." De ouders hopen dat de OTV-lessen altijd doorgaan. "Niet alleen voor mijn eigen kinderen," voegt de moeder er aan toe, "voor alle kinderen die ermee zijn geholpen."

April 2013

UITGAVE Gemeente Goes, afdeling Communicatie
TEKST Karen Kroese, Kroese voor tekst, Middelburg
VORMGEVING Nilsson communicatiekunstenaars
FOTOGRAFIE Edith van Eijk Fotografie

